

Wåra Rötter

Tjust Släktforskarförening

Nummer 1

2006

Årgång 20

**En Karolins flykt från
Ryssland del: 5**

SIDAN 5-7

Årsmötet

SIDAN 2

Ny Bibliotekschef

SIDAN 4

Program hösten 2006

SIDAN 4

Veckokurs på Gamleby Folkhögskola SIDAN 8

Tjust Släktforskarförening

Ordförande:

Hans Wiberg Tel. 0490 - 214 28
e-post: hans.wiberg@telia.com

Sekreterare:

Valdy Svensson Tel. 0490 - 188 18
e-post: valdy.svensson@bredband.net

Kassör: Yvonne Andersson-Gullberg
Tel. 0490 - 201 85

Föreningens adress:

Tjust Släktforskarförening
c/o Stadsbiblioteket
Box 342
593 24 Västervik

Postgiro: 494 76 67 - 4

Föreningens org. nr: 833600 - 7128

Medlemsavgift 100 kr./år

Familjemedlem 50 kr./år

Internetadress: www.tjustanor.com

Redaktörer för Våra Rötter:

Lars Oswald
Lysingsvägen 27, 593 53 Västervik
Tel. 0490 - 148 36

Inga Linde

Tunagatan 5 C 753 37 Uppsala
Tel. 018 - 25 11 32
e-post: i.linde@telia.com

Katarina Korsfeldt

Höders väg 3, 754 40 Uppsala
Tel. 018 - 50 85 55
e-post: kkorsfeldt@hotmail.com

Layout:

Bo Sandberg
Hornsvägen 15 E, 593 54 Västervik
Tel. 0490 - 321 83
e-post: sandberg.bo@telia.com

Det går bra att skicka material som pappersmanuskript, på diskett eller på e-post till någon av våra redaktörer.

Vi använder oss av PC. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material. Skickar ni digitala bilder ska dom vara i minst 250 dpi vid 100% och i jpg-fil.

Årsmötet den 15 mars 2006

Ett sextiotal förväntansfulla medlemmar samlades i stadsbibliotekets lokal Utsikten för att bevista föreningens årsmöte. Som vanligt var allt väl förberett och kunde Hans Wiberg klubba igenom föredragningslistan på ett snabbt och smidigt sätt utan några stora diskussioner. Några förändringar blev det inom ledningen. Holger Kanth som en gång startade upp föreningen 1985 trappar ner och går in som ordinarie styrelseledamot, ny ordförande blir Hans Wiberg som tar över klubban. Omval blev det på de båda tunga posterna kassör Yvonne Andersson-Gullberg och sekreterare, resp. Valdy Svensson. Som ny styrelseledamot invaldes Rolf Nilsson. Som styrelsesuppleanter finner vi Anne Maj Olofsson omvald medan Karl Axel Carlsson blev nyvald. Revisorn Kjell Johansson blev omvald lika så hans ersättare Karl Erik Bohman. En förening klarar sig inte utan frivilliga kommittéer, den som ser till att vi mår bra vid våra träffar är kaffekommitén, här fick både Inger Dahlqvist och Irene Odhelius nytt förtroende och som ny medhjälpare kommer Marianne Karlsson.

För att hålla spänningen vid liv och samtidigt tillföra föreningen lite kassatillskott är en lotterikommité ett måste. Både Gunilla

Källström och Birgitta Nilsson fick nytt förtroende och som medhjälpare går Tor Wiklund in. För att Ni skall kunna läsa detta i Våra Rötter får Lars Oswald och Bo Sandberg fortsätta på hemmaplan medan vi har Inga Linde och Katarina Korsfeldt som ut-sända reportrar som bevakar riket.

För att få ett årsmöte att fungera med val och förslag till personer i styrelse och kommittéer krävs kunnig valberedning och det har de båda Anders Johansson och Roland Johansson utfört på ett utmärkt sätt, vilket resulterar i att det får nytt förtroende.

Hedersordförande

För lång och trogen tjänst, som grundare av föreningen och mångårigt ordförandeskap, utsågs Holger Kanth till hedersordförande med acklamation. Nya ordföranden Hans Wiberg tackade för förtroendet att leda föreningen samt överlämnade blommor till avgående medarbetare. Mötet avslutades med ett bildsvep ur en pressfotografis yrkesliv genom Tor Wiklund, ett suveränt fotosvep genom flera år, där många kände igen både platser och personer, det gav mersmak för kommande program.

Foto: Valdy Svensson

Pratkvällar

Flera medlemmar har efterlyst en kväll att kunna träffas över en kopp kaffe och prata släktforskning, tips och råd. Styrelsen har nappat på detta och på försök bokat in lokal för en kväll i januari, februari, mars och april. Kvällarna har varit lyckade, kanske inte så många medlemmar som kom, men det har varit trevligt, mycket tips om vad som kan hämtas ned via internet, hur man går tillväga, nyheter och andra tips samt prat om forskning, en social stund bland andra forskare, utvärdering kommer att ske. Nya "Pratkvällar" är inbokade till hösten, se "Program för hösten 2006" på sidan 4.

INNEHÅLL I DET HÄR NUMRET

Sid. 2-4

Sid. 5-7

Sid. 8

Föreningsnytt. Årsmötet. Nya medlemmar. Program hösten 2006.

En Karolins flykt från Ryssland del 5.

Program för veckokursen på Gamleby Folkhögskola.

Teckningen till Tjust Släktforskarföreningens förstasida har gjorts av Nina Nilsson och bearbetats av Bo Sandberg

Nya medlemmar som vi hälsar välkomna till föreningen

Christer Selö

Dalgången 20, Åskestock
590 93 Gunnebo

Lena Tzakiridou

Första Västralundsgatan 17
593 37 Västervik

Jan och Barbro Axelsson

Björklundsgatan 5 F
593 34 Västervik

Elisabeth Johansson

Hasselvägen 13
435 38 Mölnlycke

Lennart och Britt-Marie Pettersson

Fritunagatan 21
593 36 Västervik

Leif Pettersson och

Katarina Johansson

Jättegatan 75
593 52 Västervik.

Sten och Britta Eriksson

Jättegatan 80
593 52 Västervik.

Lennart Englund

Skogsråstigen 8
593 52 Västervik.

Inger Janbrand

Österlidsvägen 11
590 96 Överum

NYA TIDSKRIFTER SOM INKOMMIT OCH FINNS I FORSKARSALEN...

Njudungen	nr 1+2	06	Njudungs Släktforskarförening
DIS Småland	nr 1	06	DIS Småland
Släktforsaren	nr 98	06	Västerbergslagens släktforskare
PLF-Nytt	nr 76	06	PLF Oskarshamn
Anletsbladet	nr 1	06	Botvidsbygdens släktforskarförening
Diskulogen	nr 71	05	DIS i Linköping
KFV-forskaren			Katrineholm, Flen Vingåkers Släktforskare
KGF-Nytt	nr 92		Kronobergs Genealogiska förening
Arosiana	nr 1	06	Västerås Släktforsarklubb
Släktbandet	nr 49		Eksjöbygdens släktforskarförening
Ådalningen	nr 1	06	Ådalens släktforskarfören.
Hallandsfarares info.	nr 71		Hallands Genealogiska förening
Strödda Annotationer	nr 35		Släktforskarblad Örebro län
Anknytningen	nr 1	06	Nyköping Oxelösund släktf.
Släkt Eken	nr 1	06	Blekinge släktf.fören.
Dalfolket	nr 1	06	Släkt,Hembygds och Emigrantforskn, Dalfolk
Sukutieto	nr 1	06	Släktforskare i Finland
Släktposten	nr 1	06	Nässjöbygdens Genealogiska förening
GränsGränsposten	nr 57		Gränsbygdens släktforskare

Släktforskningens dag den 18 mars

Föreningen ställde upp mellan 10.00 – 14.00 på två plan både i visarkivet på botenplan och i forskarsalen i källare. Full fart från start, före kl 10.00 stod de första och trampade utanför dörren till forskarsalen, det blev några nya medlemmar och några äldre som legat lågt fick ny inspiration för att ta upp sin forskning igen. På övre plan hade vi internet uppkopplat och där kördes både Genline och Arkion mm. Bibliotekarie Kajsa Andersson visade vad som finns i "Tjustrummet" som kan vara av intresse för släktforskare. Föreningen hade ordnat med kaffeservering uppe i visarkivet.

Hans Viberg visar Genline

Foto: Valdy Svensson

Svea Tjörnestig

Under våren har föreningen haft två träffar med intressanta föreläsare, i januari berättade Svea Tjörnestig om gruvfolk, deras kamp för brödfödan, hårt arbete dåliga bostäder. Mycket uppsakttat program.

Under februari besökte Bengt O Edberg föreningen, en fd journalist och författare av flera böcker om samhällen och platser inom kommunen. Han lät oss följa med på en tripp till gamla festplatser från Östergötland i norr till Solstadström i söder, ännu en fullträff i Edbergs forskning om vad som en gång varit.

Hantverksmässa i Odensvi

Det har blivit en tradition att förening inbjudes av Hembygdsföreningen i Odensvi till deras årligen återkommande hantverksmässa. Så även 2006 där föreningen hade en monter med skärmar och bärbara datorer, mycket uppskattat.

Inställda program

Vad är det som händer? Varför kommer inte medlemmarna, för vi ut fel signaler? Styrelsen ställer sig frågande. Här har man försökt i samarbete med Vimmerby-Hultsfred få till stånd en anbytar dag i Tuna, bra lokal ordnades, tjänstgörande personal utsedd, program klart, men ingen anmälan. Det lär nog dröja innan Tuna får en ny chans igen.

Jourtjänsten

Vi har jour måndag-torsdag 09.00 – 12.00

och 13.00 – 16.00 Vi gör ett uppehåll från mitten av december fram till mitten av januari 2007.

Resa till Släktforsknars hus i Sundbyberg

Vid flera tillfällen har det framkommit önskemål om att en resa skulle ordnas till Sundbyberg. Föreningen sökte samarbete med ÖGF om en gemensam resa. Båda föreningarna såg fram mot detta, dag spikades, guider ordnades, bussbolag beställdes, bussen skulle fyllas. Pankaka av detta, en kvartsfyllad buss kunde skrapas ihop. Har den stora folkrörelsen släktforskning börjat dala, har intresset svalnat. Två programpunkter som utgått på grund av dåligt intresse. Det är bara att beklaga.

Veckokursen på Gamleby Folkhögskola blir förenings stora satsning 2006, nu blir

det en fasförskjutning med en vecka eftersom släktforskar dagarna i Stockholm kommer samtidigt. Kursen startar upp måndagen den 31 juli och pågår till 4 augusti. Rubriken blir ”släktforskning för dig som nyss börjat eller tänker börja”. Som framgår av rubriken så satsar vi på att lära in kunskaper på ett riktigt sätt så att alla skall få baskunskaper för kunna påbörja sin släktforskning. Även för de som hållit på några år kan det vara en bra repetitionkurs. Tyvärr så har det genom media förts en propaganda att nu kan du sitta hemma vid datorn och släktforska. Det är ett bekvämt sätt att koppla upp sig via internet och ta del av allt det som finns för en släktforskare, det är bra, men utan baskunskaper kan du inte klara av det. Så lär dig grunderna först, sedan kan du njuta av utbudet.

Se detaljprogram i denna tidning

Program för hösten 2006

Lördagen 6 juni Torpvandring i Törnsfall tillsammans med
Tid: kl 10.00 Törnsfalls hembygdsförening
Samling: Duvekulla, Törnsfall

Vecka 31 Kursvecka, se särskilt program sista sidan
Plats: Gamleby Folkhögskola

Lördagen 23 september Anbyte Gamleby
Tid: kl 10.00 Föredrag av David Fogelberg
Plats: Gamleby Folkhögskola Livet i en bondby vid laga skifte
Anmälan senast 2006-09-01 anmälningsblankett finns på vår hemsida: www.tjustanor.com
Anmälan skickas till: hans.viberg@telia.com eller Ålgränd 3E 593 40 Västervik

Onsdag 4 oktober Föreningsmöte
Tid: kl 18.45 Pierre Gustavsson, chef för museet berättar
Plats: Västerviks museum Anbyten, Kaffe, Lotterier

Onsdag 18 oktober Föreningsmöte
Tid: kl 18.45 Lisbet Pettersson kåserar om sin senaste bok
Plats: Utkiken om Gärdserum, ”Från måshult till Mosshult”
Stadsbiblioteket Anbyten, Kaffe, Lotterier

Onsdag 15 november Föreningsmöte
Tid: kl 18.45 Leif Rosenblad kåserar
Plats: Utkiken Anbyten, Kaffe, Lotterier
Statsbiblioteket

Onsdag 6 december Luciakaffe
Tid: kl 18.45 Markus Brännström underhåller
Plats: Utkiken
Statsbiblioteket

Pratkvällar under hösten blir: 28 augusti, 25 september, 30 oktober och
Tid kl. 18.00 Utkiken 27 november
Stadsbiblioteket

Välkomna till våra träffar hälsar styrelsen. Anteckna träffarna i Din kalender.

Västervik har fått ny bibliotekschef

Foto: Valdy Svensson

Vår nya bibliotekschef, Elisabeth Axelsson uppvaktades vid föreningens första träff för året. Ordförande överlämnade en blomma och hälsade henne välkommen till Västervik och stadsbiblioteket. Hon kommer närmast från en tjänst i Åtvidaberg. Hon är väl förtrogen med släktforsknars problem och kommer att hålla sig informerad om föreningens verksamhet. Hon har träffat styrelsens ledamöter tidigare men fick nu presentera sig för medlemmarna inom föreningen.

Under hösten skall vi följa Västerviks ynglingen som utvandrade till USA och blev underofficer i USA:s flotta samt deltog i sjöslaget mellan USA flottan och Spanska flottan vid Manila den 1 maj 1898.

Ett äventyr som vi skall förmedla i några avsnitt. Källan kommer från Carl von Rolands handskrivna biografi som förvaras i Kungliga Bibliotekets handskriftssamlingar, den har tidigare givits ut i bokform 1914 av Samuel E. Bring. Tommy Jansson har med underlaget från Brings bok under 1984 moderniserat texten från 1700-tals svenskan.

Boken är utgiven på Bäckströms Förlag i Stockholm.

EN KAROLINS FLYKT FRÅN RYSSLAND 1709 - 1716

En karoliners flykt från Ryssland

Under min permission i Moskva gjorde en livländare vid namn Dunt bekantskap med mig. Han livnärde sig på att utöva en olaglig öl- och mjödutskänkning. Herr Dunt sade sig vara välbekant med mäktiga rysar som kunde vara de svenska krigsfångarna till stor nytta. Trots att jag fann en del av hans påstående sanna, anförtrode jag mig inte mer än nödvändigt åt honom. Jag var inte säker på honom om han var fågel eller fisk, om mina planer att fly från Ryssland var det helt uteslutet att avslöja. En dag kom dock herr Dunt med ett förslag att jag borde byta logi, till bättre inkvartering vilken bestod i två rum inne på gården till ett stort plalats. Det var mycket trevliga rum, väl hållna och propert möblerade. Här kände jag mig säker och kunde bo komfortabelt. Långt senare förstod jag herr Dunts välvilja att föreslå mig denna bostad, nu hade han möjlighet att kontrollera mina förehavande. Han kom ofta objuden på visit, eftersom hans egen bostad låg strax intill. En dag kom han och påstod att kommandantens dotter ville träffa mig. Jag frågade hur detta kunde vara möjligt, när vi inte kände varandra eller ens träffats. Hur kunde hon veta om min existens? Jo sade han, min fru gör henne sällskap varje dag och hon har bett min fru skaffa henne en underhållande svensk kavaljer. Hon har nämligen så långtråkigt i sin fars residens. Nu kände jag mig verkligen påpassad. Jag avstod från herr Dunts förslag till inviten. Han återkom vid flera tillfällen med inviten till kommandantens dotter, men jag avböjde hela tiden. En dag sade han att unga fröken skulle stå ute på residensets altan mot gården kl.10 på förmiddagen för att vänta på mig. Jag förklädde mig och tog en droska för att se om det var sant. Mycket riktigt stod hon på altanen när jag for förbi, men eftersom jag var förklädd kände hon inte igen mig. Herr Dunt kom med flera

bud om inviter till kommandantens dotter, men avvisade dem. Nu tog den unga fröken saken i egna händer, och kom inåkande på gården där jag bodde, i en elegant vagn dragen av flera hästar och med förridare och lakejer. Jag blev rädd och ropade på min dräng och gav honom instruktioner att säga: "Herrn är dessvärre inte hemma", varefter jag gick in i det inre av rummen. När den unga damen klev ur vagnen och ned på gården var jag nära att ångra mig. För det var en skönhet, lång mörk, med ett glittrande leende. När hon stigit in och fått drängens meddelande, gick hon inte utan slog sig ned för att vänta ut mig. Hon hade

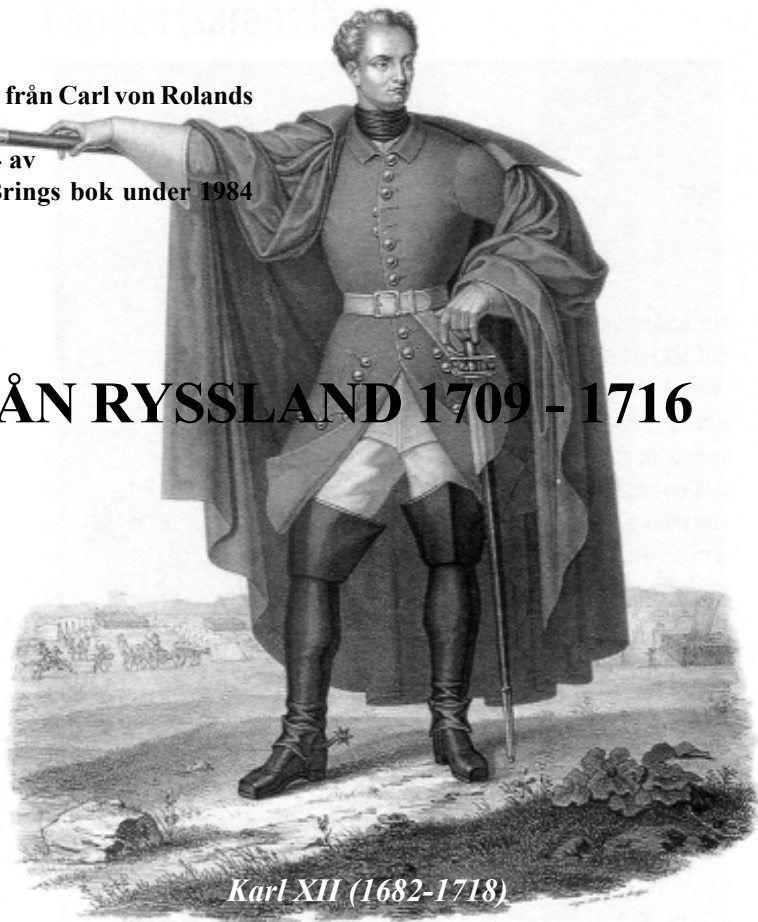

Roland tvingades intaga en oätlig måltid med den unga omogna fröken Lopuchin.

inte några svårigheter att konversera med min dräng för han var mycket språkkunnig samt varit så länge i Rysk fångenskap att han talade bra ryska. Efter ett par timmar gav hon upp och lämnade min bostad.

Några dagar efter denna händelse så kom herr Dunt och sade att fursten Lopuchin ville träffa mig. Jag bestämde mig för att ta risken att träffa fursten. Han kanske hade någon information som kunde vara mig till nytta i mina flyktplaner. Vid middagstid dagen därpå uppsökte jag fursten Lopuchin. Han var på väg ut när vi möttes. Han sade: "Jag har hört mycket gått om dig Rolanti, Jag vill att du skall bli hovmästare åt min dotter. Du skall få den frihet du vill ha". Eftersom han var på väg ut han vi inte prata så mycket, utan bad mig komma tillbaka vid ett senare tillfälle. Men nu Rolanti får du i alla fall äta med min dotter sade han och öppnade dörren till matsalen. "Se här min dotter", ropade han "ta väl hand om denne kavaljer".

Vid bordet, som säkert skulle räcka till tjugo personer, satt fröken Lopuchin ensam med sex pigor som passopp bakom sin stol. Bordet var fullt av diverse fiskrätter, som hon serverade mig tillsammans med krossad vitlök och kvass, en populär men illasmakande rysk maltdryck. Då maten inte smakade mig och drycken var odrickbar, försökte jag i stället konversera den unga fröken, men det gick dåligt. Fröken Lopuchin var inte mer än sjuutton år gammal, lite

Karl XII (1682-1718)

trind i formerna men mycket omoget flamsig. Hon svarade knappt på mina frågor, men fnissade mera med pigorna. Jag tackade för måltiden och bröt upp, för hem till mitt kvarter. Då min permissionstid nu närmade sig sitt slut, var jag redan nästa dag hos furst Lopuchin och tackade ja till erbjudandet att bli hovmästare till hans dotter. Min baktanke var att bli stationerad i Moskva, och därmed öka möjligheten i mina flyktplaner att lämna landet. Jag hade det visserligen gott i Galitj sedan jag fått Olga som nära vän. Men längtan till fäderneslandet stod allra högst. Fursten tog emot mig i sitt arbetsrum, och hälsade mig välkommen som hovmästare i huset. Dock sade jag, måste jag först återvända till Vologada och Galitj för att upphäva de borgensförbindelser som mina svenska officerskamrater lämnat. Jag bad honom sedan att skriva ett brev till ståthållaren i Galitj, Ivan Romanov. Han intygade där att det var viktigt att jag så snart som möjligt fick återvända till Moskva för att träda i hans tjänst. Han skrev ut brevet som jag önskade.

Han lovade även att jag vid återkomsten skulle få full befälningrätt över hans stall, jaktstat och tjänare. Jag tackade fursten och tog farväl, samtidigt som jag tänkte att det var sista gången vi träffades. Det var nödvändigt för mig att vara fräck och ibland lögnaktig om jag skulle nå mitt mål, den ständigt hägrande flykten. Dock strävade jag hela tiden efter att göra andra människor minsta möjliga personliga skada. Dagen därpå bytte jag på nytt inkvartering, jag flyttade ut i den förstad som i första hand beboddes av tyskar. Ordnade upp diverse affärer, både åt mig själv och mina kamrater i Galitj, varefter jag avreste mot Vologda. Väl framkommen dit gick jag upp till kansliet och annullerade borgensbrevet från officerarna där, för att sedan fortsätta mot Galitj. På hemvägen satt jag i vagnen och kände att nu var jag på god väg att påbörja min flykt. Jag hade lagt grunden till en godtagbar ursäkt att flytta till Moskva. Det kändes som min sista resa till Galitj. I mitt inre fantiserade jag redan om hur jag skulle ta mig vidare från Moskva för att slutligen komma hem till Stockholm.

Andra dagen efter min hemkomst gick jag upp till ståthållaren och gav honom det utlovade silvret. Samtidigt överlämnade jag Lopuchins brev som var försett med sigill. Han bröt detta läste brevet, gav mig sedan fullmakt att avresa till Moskva. Han överlämnade mina kamraters borgensbrev, varefter vi tog adjö av varandra. De följande dagarna hade jag fullt upp att göra i ordning hus och husgeråd, se till mina djur.

Sälja undan de saker jag inte kunde ta med mig, det var bättre att ha en stabil reskassa. Djuren skänkte jag till Kaptan Tisenhausens finska hustru.

Olga

Tungt avsked

Jag hade inte avslöjat för Olga eller hennes mor fru Popoviz om mina flyktplaner, detta för att inte göra henne sårbar. Det enda de nu visste var att jag skulle förflyttas till Moskva. Olga och jag hade från början insett att så orent parti som en luthersk krigsfånge och en ortodox änka aldrig skulle vara ett för evigt parti. Även om vi fantiserat om att vid en frigivning av mig kunna ta med pojarna och bosätta oss i något annat land. Jag lämnade Olga, pojarna och fru Popoviz med stor sorg, jag skulle aldrig återse dem mer. Ingen visste om vad som skulle hända mig i Moskva.

Genom att acceptera en tjänst som hovmästare hos Lopuchin fick Roland en godtagbar anledning att flytta till Moskva. Planen var emellertid att så snart som möjligt inleda flykten hemåt. Bilden visar ett resande sällskap som lämnar staden Tver.

Moskva

Samtidigt med min avresa sökte löjtnant Norin som tjänstgjort under General Sparre, några veckors permission till Moskva. När hans ansökan blivit beviljad gav vi oss iväg med två eskorterande vaktsofficerer. De hade stränga order att överlämna oss till regeringskansliet vid framkomsten. När vi anlände till Moskva inkvarterades vi på två ställen med våra vakter, det var en säkerhetsåtgärd. Jag hade vid mitt tidigare besök undersökt vilka tider kansliet var öppet och det var mellan klockan tio och två. Resten av dagen fanns bara en vakt i porten. Vi kom alltid försent, på det viset tjänade vi någon dag och kunde uträtta lite affärer. Löjtnant Norin hann bli färdig med sina uppdrag innan vi varit i kontakt med regeringskansliet. Och var klar att följa vakterna tillbaka till Galitj. För att jag som hela tiden sagt åt vakterna att jag hade tillstånd att stanna i Moskva, verkligen skulle få stanna fordrade de ett skriftligt intyg från kansliet. Kansliet skulle sedan ansvara för att jag fördes till fursten Lopuchin, där jag antogs städsla tjänsten som dotterns hovmästare. Eftersom jag inte var intresserad att hamna hos fursten var jag tvungen att skaffa mig ett falskt intyg från kansliet. Nu gällde det att bluffa sig fram.

Vi besökte kansliet, givetvis efter klockan två när det var stängt. Endast vakten i porten var på plats. Jag tog med mig vakternas passersedlar och gick in medan vakterna och Norin själva väntade utanför. Inne i porten lånade jag vaktens penna och skrev ut ett intyg på ryska. Jag intygade att vakterna väl utfört sitt uppdrag och snarast hade att återvända till Galitj med löjtnant Norin. Rolanti, skrev jag, har kansliets tillstånd att stanna kvar. Intyget undertecknade jag med kanslichefen, Toropofs namnteckning, varefter jag gick ut och överlämnade det till vakterna. Dessa blev mycket nöjda med intyget och gav sig hemåt i sällskap med Norin. Han hade inte varit involverad i mina flyktplaner och misstänkte inte något.

Fri i Moskva

När jag blivit kvitt min bevakning och kunde röra mig fritt bestämde jag mig för att ta risken och utföra ett vågat besök hos några fängslade officerare, däribland min tidigare regementschef Nils Hjelm, som tillsammans med tre andra överstar, Ramsvärd, Morath och Löschern, på tsarens order kastats i ett gräsligt fängelse. Dessa fyra hade nämligen skrivit på borgen för de svenska officerarna Fritz Wachtmeister och Magnus von Brömsen, vilka skickats till Sverige för utväxling mot de ryska generalerna Golovin och Trubetzkoy. Då var-

ken de ryska generalerna eller båda svenskarna återvänt på utsatt tid, i december 1715, kastades se fyra borgenärerna i en hemsk fängelsehåla. Enligt uppgifter jag fått av andra svenskar tilläts ingen annan än vaktstående underofficer att besöka svenskarna. Varje annat besök hade av tsaren belagt med dödsstraff. Detta med borgen var verkligen något som ryssarna såg allvarligt på. Hade man skrivit under ett borgen-savtal fick man ta konsekvenserna av detta om den man gått i god för inte levde upp till förtroendet. Särskilt på denna höga nivå, där tsaren själv fattade beslut, gällde regeln tand för tand, tunga för tunga. Som alla förstär hyste de fängslade överstarna inga varma känslor för kollegorna Wachtmeister och von Brömsen. Av överste Hjelms kammartjänare fick jag veta att de blivit hastigt bortförda, de fick med sig mycket litet pengar och andra tillhörigheter. De få pengar de hade förbrukades ganska snabbt eftersom underofficeren, som var deras enda kontakt med yttervärlden, förskingrade det mesta för dem. Betalade de honom en rubel för att köpa bröd fick de vara glada om de fick bröd för en kopek. Jag frågade kammartjänaren om han visste var de satt fängslade, jo det visste han, Vi tog en droska i vilken vi åkte förbi fängelset, utan att någon såg oss. Det var helt slutet, en liten dörr i det höga staketet var enda förbindelsen mot den yttre världen. Helt omöjligt att komma in. Hur skulle det vara möjligt att nå svenskarna? Jag frågade greve Piper, där även general Hamilton bodde, om det inte skulle vara möjligt att ta sig in till fängslade överstarna. Vid Gud, det skulle kosta er livet, Roland. Ef-

ter att hört även Hamilton förklara att en dylik operation var omöjlig, för jag därifrån fast beslutet att göra ett försök. Men jag måste vara förklädd. Då kom tanken upp att förklä mig till fältskär, ett motiv att besöka någon sjuk fånge. För att skaffa mig information och nödvändig utrustning uppsökte jag en svensk underofficer vilken jag hört sägas gjorde fältskärstjänst hos furst Galitsyn. Av honom fick jag låna en rakknivsuppsättning, en linnehalsduk och två små apoteksflaskor. Den ena flaskan fyllde jag med terpentinjula, den andra med ungerskt vatten.

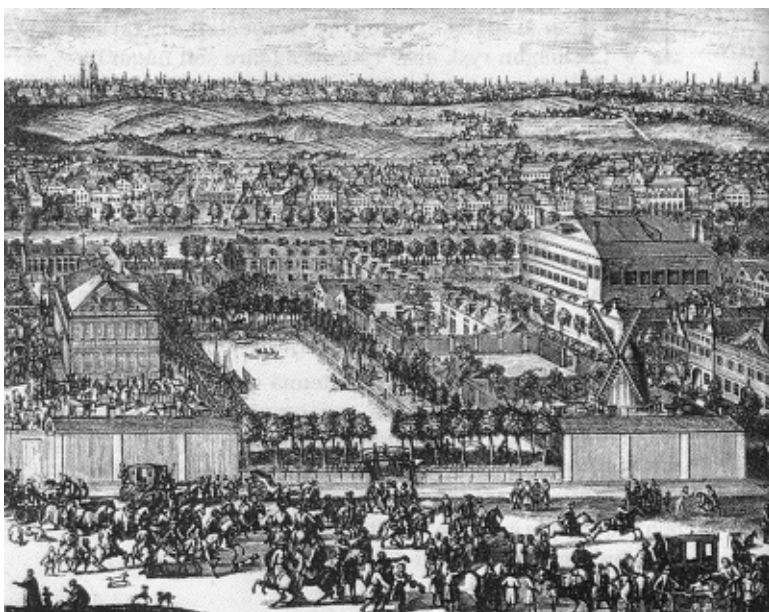
Fältskär

Jag var nu förberedd för mitt skådespeleri. Jag hade nu en fältskärsväska, kollade min förklädnad, tog en droska till fängelset. När jag knackade på porten till fängelset, kom vakten och frågade vad jag ville. Jag svarade att jag var fältskären, som på guvernörens order skulle se till några sjuka svenskar. Vakten ropade till sig underofficeren som var chef för vakterna som vaktade själva fängelset, som såg ut som en större jordkällare inne på gården. Underofficeren ställde samma fråga som vakten tidigare gjort, svaret blev detsamma. Porten öppnades, där innanför mötte mig en hemsk syn. Säkert ett hundratal ryska fångar förvarades på den inre gården, sammankopplade två och två med träblock runt vaderna. De hölls inte för bättre än galärslavar och många såg svårt medtagna ut. Väl innanför porten blev jag på nytt utfrågad mitt ärende och identitet. Jag sade att jag var furst Golitsyns fältskär med uppdrag att om besöka svenskarna. Ånej, sade han, Golitsyns

För att kunna ta sig in i fängelset och möta de svenska officerarna var Roland tvungen att klä ut sig till fältskär.

fältskär känner jag väl igen och det är inte du.. Vilken Golitsyn menar du? Fursten Fjodor Aleksejevitj Golitsyn, svarade han. Men jag är fältskär hos Ivan Aleksejevitj Golitsyn, högg jag till med. Honom känner jag inte svarade han. Och jag känner inte dig sade jag. Nåväl, sade underofficeren, eftersom du har tillstånd att komma hit ska du först, innan du får besöka svenskarna, kurera en av de ryska fångarna. Han har en rik far, som kommer hit om några dagar. Han ropade på den åsyftade fången, som tillsammans med sin ihoplänkade kamrat klev fram till mig. Jag frågade honom: Vad felas dig? Visa fram det, sade underofficeren. Varken förr eller senare har jag sett ett så illa tilltygat ben.. Jag sade, jag känner igen denna sjukdom. Hur länge har du haft den? När jag inte fick något svar sade jag: Nog kan jag läka skadan, men benet går nog inte att rädda. Jag måste också tala om för dig att jag måste ha betalt för mitt besvär och medikamenterna. Nu öppnade jag min fältskärsväska och för att göra ett trovärdigt intryck av fältskär, lät jag underofficeren lukta på flaskan med det ungerska vattnet. "Aah" sade han, fältskärer med så goda medikamenter finns inte bland ryssarna. Fångens ben lukade vederstyggligt och såg illa infekterat ut. Jag tog en linnetrasa och dränkte i den med vätskan, varefter jag med hjälp av en soldat band fast den runt skadan. För att få trasan att riktigt sitta fast, fick jag ta två av fångarnas halsdukar. I morgon kommer jag tillbaka och då skall jag ha med mig några andra medikamenter, sade jag.

Under sin vistelse i Moskva bodde Roland en tid i den s.k. förstaden. Här bodde tyska och holländska köpmän sedan hansans tid samt landsflyktiga engelsmän och skottar; här hade också de protestantiska makternas sändebud sina residens. Det var i detta "lilla Europa" som tsar Peter först lärde känna västerlandet. Kopparstick av Hendrik de Witt.

Nästa nummer: Svenskarna i Jordkulan

Tjust Släktforskarförening
c/o Stadsbiblioteket
Box 342, 593 24 Västervik

Förenings Brev

B

Släktforskning för dig som nyss har börjat eller tänker börja

Program för veckokurs vecka 31 31 juli – 4 augusti 2006 på Gamleby Folkhögskola.

Dag	Tid	Aktivitet	Föreläsare
Måndag	09:00 - 09:15	Kursens öppnande.	Holger Kanth
	09:15 - 10:30	Hur man börjar släktforska	
	10:30 - 10:50	Kafferast	
	10:50 - 12:30	Fortsättning	
	12:30 - 13:15	LUNCH	
	13:15 - 16:00	Var hittar jag uppgifter till min forskning	
Tisdag	09:00 - 10:30	Prästens anteckningar i Husförhörslängder m.m.	Siv Forsberg
	10:30 - 10:50	Kafferast	Stina Kanth & Gunilla Källström
	10:50 - 11:30	Fortsättning	
	11:40 - 12:30	Läsning av gammal stil	
	12:30 - 13:15	LUNCH	
	13:15 - 16:00	Utflykt till Västerviks museum.	
Onsdag:	09:00 - 10:30	Läsning av gammal stil	
	10:30 - 10:50	Kafferast	Lars Oswald
	10:50 - 12:30	Fortsättning	
	12:30 - 13:15	LUNCH	
	13:15 - 15:00	Krigsarkivet och soldatforskning	
	15:00 - 15:20	Kafferast	
15:20 - 16:00	Fortsättning		
Torsdag	09:00 - 10:30	Läsning av gammal stil	Stina Kanth & Gunilla Källström
	10:30 - 10:50	Kafferast	Yngve Thuresson
	10:50 - 12:30	Fortsättning	
	12:30 - 13:15	LUNCH	
	13:15 - 15:00	Emigrantforskning	
	15:00 - 15:20	Kafferast	
15:20 - 16:00	Fortsättning		
Fredag	09:00 - 12:30	Datorn i Släktforskning	Hans Wiberg
	12:30 - 13:15	LUNCH	
	13:15 - 14:45	Fortsättning	
	14:45 - 15:00	Avslutning	

Gamleby Folkhögskola

Anmälan till Gamleby Folkhögskola tel. 0493-13100

Tjust Släktforskarförening
c/o Stadsbiblioteket
Box 342
593 24 Västervik